

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μετατροπή σε δίκτυο δεδομένων για τη βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (ΔΔΒΓΕ)»

[COM(2022) 296 final — 2022/0192 (COD)]

(2023/C 75/24)

Εισηγητής: ο κ. **Florian MARIN**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 4.7.2022 Συμβούλιο, 11.7.2022
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	17.5.2022
Νομική βάση	Άρθρο 43 παράγραφος 2 και άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	5.10.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.10.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	573
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	188/0/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί και υποστηρίζει τη μετατροπή του δικτύου γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης (ΔΓΛΠ) σε δίκτυο δεδομένων για τη βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (ΔΔΒΓΕ), όπως προβλέπεται στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», που έχει ως καθήκον τη συλλογή δεδομένων βιωσιμότητας, τη βελτίωση των συμβουλευτικών υπηρεσιών και την παροχή ανατροφοδότησης στους γεωργούς.

1.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ΔΔΒΓΕ αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τεκμηριωμένες πολιτικές και συνιστά τα ακόλουθα:

- τα δεδομένα σχετικά με την κλιματική αλλαγή, την ποιότητα του εδάφους και την παγίδευση του άνθρακα, τη χρήση των φυτοφαρμάκων, την ποιότητα του νερού και του αέρα, την ενέργεια και τη βιοποικιλότητα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως περιβαλλοντικά δεδομένα και να συλλέγονται από τους γεωργούς ή από άλλα μέσα διαλειτουργικά με το ΔΔΒΓΕ. Τα δεδομένα που συλλέγονται πρέπει να υποδιαιρούνται ανάλογα με το είδος του προϊόντος (βιολογικό κ.λπ.). Οι μεταβλητές δεδομένων σχετικά με τη βιωσιμότητα πρέπει να αξιολογούνται ενδελεχώς όσον αφορά την εγκυρότητα, την ποιότητα και τη συγκρισιμότητα που πρέπει να συμπεριληφθούν στο δίκτυο προκειμένου να χρησιμοποιηθούν ως εργαλείο για τις πολιτικές.
- τα δεδομένα σχετικά με τις συνθήκες εργασίας, τα είδη συμβάσεων, την υγεία και την ασφάλεια (ύπαρξη σχεδίου υγείας και ασφάλειας σε επίπεδο εκμετάλλευσης, αριθμός ατυχημάτων συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων), τις δεξιότητες και τους μισθούς, τη σχέση κοινωνικής αιρεσιμότητας με την κοινή γεωργική πολιτική, τον αριθμό των αυτοαπασχολούμενων και τον αριθμό των προσωρινών/εποχιακών εργαζομένων πρέπει να αντιμετωπίζονται ως κοινωνικά δεδομένα και να συλλέγονται από τους γεωργούς ή από άλλα μέσα διαλειτουργικά με το ΔΔΒΓΕ. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις γυναίκες και τους νέους·
- τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα πρέπει να έχουν την ίδια βαρύτητα με τα οικονομικά δεδομένα· δεδομένου ότι κατά τις τελευταίες δεκαετίες το ΔΓΛΠ έχει αξιολογήσει κυρίως την οικονομική κατάσταση των γεωργών, η οικονομική διάσταση είναι καθοριστικής σημασίας, παράλληλα με τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις·
- μια προσέγγιση που να διασταυρώνεται με το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου (ΟΣΔΕ) και τα δεδομένα που προκύπτουν από την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΠΠ), καθώς και με τη Eurostat, ιδίως όσον αφορά τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα·

- όλοι οι γεωργοί να έχουν τη δυνατότητα να συνεισφέρουν στο ΔΔΒΓΕ, εφόσον είναι πρόθυμοι και ικανοί, βάσει συγκεκριμένης μεθοδολογίας, και λαμβανομένης υπόψη της αντιπροσωπευτικότητας και των δημοσιονομικών περιορισμών, χωρίς κυρώσεις για όσους αποτελούν μέρος του δείγματος αλλά δεν επιθυμούν να συνεισφέρουν. Η παροχή στοιχείων από τους γεωργούς πρέπει να παραμείνει προαιρετική. Ωστόσο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσδιορίσουν κατάλληλους τρόπους και κίνητρα για να ενθαρρύνουν τους γεωργούς να συμμετάσχουν στο ΔΔΒΓΕ.
- πρέπει να δίνεται συνεχής έμφαση στη μείωση της γραφειοκρατίας: πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται σύγχρονες τεχνολογίες συλλογής δεδομένων, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, το διαδίκτυο των πραγμάτων, η αυτόματη επικύρωση ή οι υποδομές εξ αποστάσεως συλλογής δεδομένων·
- το ΔΔΒΓΕ πρέπει να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση ολόκληρου του γεωργικού οικοσυστήματος και, για τον σκοπό αυτό, πρέπει επίσης να προβλεφθεί η διαλειτουργικότητα με άλλες βάσεις δεδομένων, για την από κοινού ανάλυση χωριστών συνόλων δεδομένων που καλύπτουν άλλα τμήματα της αλυσίδας εφοδιασμού·
- να συμπεριληφθεί η γεωργία συντήρησης και ημισυντήρησης στη δειγματοληψία του ΔΔΒΓΕ·
- να συμπεριληφθούν διαφορετικά χαρακτηριστικά, πηγές, μορφές, διαστάσεις και βαθμοί λεπτομέρειας των δεδομένων, λόγω των διαφορετικών καταστάσεων μεταξύ των κρατών μελών·
- τη συνεχή ανταλλαγή βέλτιστων γεωργικών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και των γεωργών· στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να αναπτυχθούν ειδικά μέσα.
- Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για την ενίσχυση της ικανότητας συλλογής, ανταλλαγής, διαχείρισης και χρήσης των δεδομένων με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, ιδίως για τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις.
- Το ΔΔΒΓΕ πρέπει να συμβάλει στη βελτίωση της διαχείρισης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και οι εξατομικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται επίσης με τη δημιουργία σαφούς σύνδεσης με τα δεδομένα σχετικά με τις εξωγενείς μεταβλητές της διαδικασίας γεωργικής παραγωγής, όπως οι μετεωρολογικές προβλέψεις κ.λπ.
- Πρέπει να θεσπιστούν ειδικά κριτήρια που θα συνδέονται με τη βιωσιμότητα των διαδικασιών που απαιτούνται από το ΔΔΒΓΕ και κριτήρια συνθηκών εργασίας για τους φορείς συλλογής δεδομένων.

1.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προστασία των δεδομένων, η ιδιοκτησία, η ιδιωτική ζωή και η εμπιστευτικότητα πρέπει πάντα να διασφαλίζονται (εγγύηση πλήρους ανωνυμοποίησης) και ότι οι γεωργοί πρέπει να έχουν μόνιμο έλεγχο των δεδομένων τους. Επιπλέον, τα συμφέροντα των γεωργών πρέπει να προστατεύονται και η συγκατάθεσή τους πρέπει να λαμβάνεται κατά την ανταλλαγή των δεδομένων τους, ανεξάρτητα από τον προορισμό και τη χρήση των δεδομένων.

1.4. Η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθούν κίνητρα στους γεωργούς να συνεισφέρουν και να έχουν σαφή και άμεσα οφέλη για την ανταλλαγή των δεδομένων τους, πέραν των συμβουλευτικών υπηρεσιών, όπως οικονομικά οφέλη ή πρόσβαση σε ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων χρηματοδοτούμενων από κονδύλια της ΕΕ.

1.5. Τα δεδομένα που συλλέγονται για το ΔΔΒΓΕ δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο και την επιβολή κυρώσεων στους γεωργούς. Εάν η αρχή αυτή υπονομεύεται, οι γεωργοί θα πρέπει να έχουν την επιλογή να μην παρέχουν τα δεδομένα, πράγμα που θα περιορίσει, ωστόσο, σημαντικά την αξιοποίηση του ΔΔΒΓΕ ως εργαλείου πολιτικής.

1.6. Η γενική προσέγγιση του ΔΔΒΓΕ είναι η χρήση ψηφιακών τεχνολογιών και, για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για τη δημιουργία ενός κοινού χώρου δεδομένων για τη γεωργία, με την προώθηση της συνιδιοκτησίας των δεδομένων και των συνεταιρισμών δεδομένων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν υπάρχει κοινή μεθοδολογία για τη διασφάλιση της συγκρισιμότητας και της κοινής χρήσης των δεδομένων στον αγροδιατροφικό τομέα.

1.7. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη θέσπιση ειδικού ολοκληρωμένου προγράμματος για την ψηφιοποίηση του αγροδιατροφικού τομέα, δεδομένου ότι ορισμένοι γεωργοί είναι ήδη υποχρεωμένοι να συλλέγουν περιβαλλοντικά δεδομένα προκειμένου να πωλούν τα προϊόντα τους, ενώ τα αυτόματα και έξυπνα μηχανήματα ή αισθητήρες δημιουργούν δεδομένα. Πρέπει να εξεταστεί η ψηφιακή συμμετοχικότητα και ο ψηφιακός γραμματισμός, παράλληλα με τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε τεχνολογίες δεδομένων, υλισμικού και λογισμικού.

1.8. Η ΕΟΚΕ συνιστά την καταβολή περισσότερων προσπαθειών για τη μείωση των λευκών ζωνών και την παροχή τηλεφωνικής συνδεσιμότητας και ευρυζωνικότητας στις αγροτικές περιοχές.

1.9. Τέλος, η ΕΟΚΕ συνιστά τα κονδύλια για την εφαρμογή του ΔΔΒΓΕ να εξασφαλιστούν από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη και τα δεδομένα που συλλέγονται να λαμβάνουν υπόψη την αστάθεια των τιμών και τις διάφορες κρίσεις στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού.

2. Εισαγωγή

2.1. Στο πλαίσιο της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»⁽¹⁾, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβλεψε τη μετατροπή του δικτύου γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης (ΔΓΛΠ) σε δίκτυο δεδομένων για τη βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (ΔΔΒΓΕ) για τη συλλογή δεδομένων βιωσιμότητας, τη βελτίωση των συμβουλευτικών υπηρεσιών και την παροχή ανατροφοδότησης στους γεωργούς. Τα δεδομένα θα συλλέγονται σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, σύμφωνα με ειδικά κριτήρια και περιοδικότητα σε όλα τα κράτη μέλη. Το ΔΓΛΠ θα προσαρμοστεί ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική διαδικασία συλλογής δεδομένων με το ΔΔΒΓΕ.

2.2. Κάθε κράτος μέλος θα καταρτίσει ειδικό σχέδιο για την επιλογή των εκμεταλλεύσεων που θα υποβάλλουν το δελτίο που θα εξασφαλίζει ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα δεδομένων. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις θα ταξινομούνται με ομοιόμορφο τρόπο και οι φορείς συλλογής στοιχείων, όπως τα λογιστικά γραφεία, θα συμμετέχουν στη διαδικασία, υπό τον συντονισμό ενός γραφείου-συνδέσμου σε επίπεδο κρατών μελών.

2.3. Τα στοιχεία που παρέχουν οι εκμεταλλεύσεις θα χρησιμοποιηθούν για τον χαρακτηρισμό του δελτίου της εκμετάλλευσης, για την εκτίμηση του εισοδήματος και της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας της εκμετάλλευσης και για τον έλεγχο, μέσω επιτόπιων ελέγχων, της ακρίβειας των παρεχόμενων πληροφοριών.

3. Λειτουργικότητα του ΔΔΒΓΕ

3.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη μετατροπή του ΔΓΛΠ σε ΔΔΒΓΕ και θεωρεί ότι τα ίδια δεδομένα δεν πρέπει να συλλέγονται πολλές φορές, δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη συλλέγουν ήδη ορισμένα κοινωνικά και περιβαλλοντικά δεδομένα, και ότι πρέπει να διασφαλιστεί μια προσέγγιση που διασταύρωσης με το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου (ΟΣΔΕ) και τα δεδομένα που προκύπτουν από την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΠΠ), καθώς και με τη Eurostat, ιδίως όσον αφορά τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά δεδομένα.

3.2. Η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ του ΔΔΒΓΕ και διαφόρων φορέων, όπως οι δημόσιες διοικήσεις, οι στατιστικές αρχές και οι ιδιωτικοί φορείς, πρέπει να πραγματοποιείται με ελεγχόμενο και προσαρμοσμένο τρόπο. Η προώθηση των ψηφιακών τεχνολογιών που έχουν ήδη αναπτυχθεί και χρηματοδοτηθεί από την ΕΕ (FAIRshare⁽²⁾), έργα του προγράμματος «Ορίζων» κ.λπ.) μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της διαχείρισης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης.

3.3. Η χρονική υστέρηση μεταξύ της συλλογής και της επεξεργασίας δεδομένων δεν πρέπει να επηρεάζει την ποιότητα του ΔΔΒΓΕ και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται στους γεωργούς. Οι γεωργοί πρέπει να γνωρίζουν αν τα δεδομένα τους χρησιμοποιούνται για πρόσθετους σκοπούς που συνδέονται με το ΔΔΒΓΕ, όπως η έρευνα, η καινοτομία, η κατάρτιση κ.λπ., και να παρέχουν τη συγκατάθεσή τους.

3.4. Η προστασία των δεδομένων, οι αντίστοιχοι κανόνες του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων⁽³⁾ (ΓΚΠΔ) και τα δεδομένα από αισθητήρες, η εμπιστοσύνη στη χρήση των δεδομένων, οι διαδικασίες ελέγχου, η ιδιοκτησία, η ιδιωτική ζωή και τα δικαιώματα παραγωγής ή η διαφάνεια πρέπει να ενσωματώνουν τα συμφέροντα των γεωργών και οι γεωργοί πρέπει να επωφελούνται από τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί. Η μείωση της γραφειοκρατίας πρέπει να αποτελεί διαρκή προτεραιότητα. Απαιτείται σαφής μεθοδολογία σε επίπεδο ΕΕ για την ενθάρρυνση των γεωργών στο πλαίσιο αυτό. Πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο συμμετοχής των ενώσεων γεωργών.

3.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη η βιωσιμότητα της εφαρμογής του συστήματος και οι συνθήκες εργασίας των ατόμων που συμμετέχουν στην εφαρμογή του ΔΔΒΓΕ στους τομείς της συλλογής, της διαχείρισης, της αποθήκευσης και της επεξεργασίας δεδομένων. Η ΕΟΚΕ παραπέμπει στη γνωμοδότησή της σχετικά με την ψηφιοποίηση και τη βιωσιμότητα⁽⁴⁾: τα πλέον ενεργειακά αποδοτικά κέντρα δεδομένων πρέπει να γίνουν ο κανόνας και τα νέα κέντρα δεδομένων πρέπει να λειτουργούν με 100 % ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να καθοριστούν από την Επιτροπή και να λαμβάνονται υπόψη σε όλα τα κράτη μέλη ειδικά κριτήρια που συνδέονται με τη βιωσιμότητα της διαδικασίας και τις συνθήκες εργασίας των φορέων συλλογής δεδομένων.

(1) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) με θέμα «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»: μια στρατηγική για βιώσιμα τρόφιμα (ΕΕ C 429 της 11.12.2020, σ. 268).

(2) <https://www.h2020fairshare.eu/>

(3) Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

(4) Διευρυντική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ψηφιοποίηση και βιωσιμότητα: Υφιστάμενη κατάσταση και ανάγκη δράσης από τη σκοπιά της κοινωνίας των πολιτών» (ΕΕ C 429 της 11.12.2020, σ. 187).

3.6. Το ΔΔΒΓΕ δεν πρέπει να αποτελεί μέσο που θα χρησιμοποιείται μόνο από τις δημόσιες αρχές κατά τη χάραξη δημόσιων πολιτικών, αλλά πρέπει επίσης να ενσωματώνει τις ανάγκες των κοινωνικών εταίρων, των ερευνητικών φορέων, των πανεπιστημίων, των γεωργών και των ΜΚΟ. Το ΔΔΒΓΕ θα μπορούσε να συμβάλει στην αύξηση της ένταξης των γεωργών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα (πίστωση κ.λπ.). Το ΔΔΒΓΕ πρέπει να παρέχει ανά τακτά χρονικά διαστήματα επισκόπηση της γεωργίας σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και των διαφορών ειδών γεωργίας.

3.7. Όλοι οι γεωργοί της ΕΕ θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συνεισφέρουν στο ΔΔΒΓΕ εφόσον είναι πρόθυμοι να το πράξουν, λαμβανομένων υπόψη της αντιπροσωπευτικότητας, των δημοσιονομικών περιορισμών και των στόχων του ΔΔΒΓΕ. Πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα της εθελοντικής συνεισφοράς στο ΔΔΒΓΕ βάσει προσαρμοσμένων, ειδικών κριτηρίων και μεθοδολογιών για τις εκμεταλλεύσεις που δεν περιλαμβάνονται στη δειγματοληψία. Οι γεωργοί δεν πρέπει να υποχρεούνται να παρέχουν δεδομένα για το ΔΔΒΓΕ και δεν πρέπει να υπάρχουν κυρώσεις. Πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι εκμεταλλεύσεις συντήρησης και ημυστήρησης. Τα δεδομένα που συλλέγονται πρέπει να κατανέμονται ανάλογα με το είδος του προϊόντος (βιολογικό κ.λπ.).

3.8. Η σύγχρονη και καινοτόμος συλλογή και επεξεργασία δεδομένων με βάση την τεχνητή νοημοσύνη, το διαδίκτυο των πραγμάτων, την αυτόματη επικύρωση, το λογισμικό OCR ή τις υποδομές εξ αποστάσεως συλλογής δεδομένων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προκειμένου το ΔΔΒΓΕ να καταστεί αποτελεσματικότερο, παράλληλα με τα γεωχωρικά δεδομένα που συλλέγονται μέσω του ευρωπαϊκού διαστημικού προγράμματος. Πρέπει να δημιουργηθεί σαφής σύνδεση μεταξύ του ΔΔΒΓΕ, της ΚΓΠ και του ευρωπαϊκού νέφους ανοικτής επιστήμης.

3.9. Το ΔΔΒΓΕ πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές νομοθεσίες στα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές, και να διαθέτει επαρκή ευελιξία προκειμένου να ενσωματώνει νέους δείκτες. Η συνεργασία μεταξύ των γραφείων-συνδέσμων, των γραφείων των κρατών μελών και της ΓΔ Γεωργίας της Επιτροπής πρέπει να είναι αποτελεσματική για την επιτυχία του ΔΔΒΓΕ. Πρέπει να δοθεί στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα η ίδια σημασία με τα οικονομικά δεδομένα, τους μικρούς και μεγάλους γεωργούς και τις διάφορες περιφέρειες. Η ανοικτή στάση και η προθυμία συμβολής στο ΔΔΒΓΕ ποικίλλουν μεταξύ των κρατών μελών και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το επίπεδο ευαισθησίας και η ακριβής αξία ορισμένων στοιχείων.

3.10. Η ΕΟΚΕ προτείνει να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ των δεδομένων που πρέπει να συλλέγονται σε ετήσια βάση και εκείνων που απαιτούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Τα διαφορετικά χαρακτηριστικά, οι πηγές, οι μορφές, οι διαστάσεις και ο βαθμός λεπτομέρειας των δεδομένων αποτελούν πρόκληση για το ΔΔΒΓΕ, δεδομένου ότι τα ίδια δεδομένα δεν πρέπει να συλλέγονται πολλές φορές. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη διάρθρωση του κόστους για τη συλλογή δεδομένων και, ως εκ τούτου, απαιτείται μεγαλύτερη ευελιξία.

3.11. Η συλλογή δεδομένων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διάφορες κρίσεις και την αυξημένη αστάθεια των τιμών, η οποία καθίσταται σταθερή μεταβλητή στις αγροδιατροφικές αλυσίδες. Ο πόλεμος στην Ουκρανία συμβάλλει στην τροφодότηση αυτής της αστάθειας και η κερδοσκοπία στον τομέα των τροφίμων ασκεί πίεση στις αλυσίδες εφοδιασμού. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο ΔΔΒΓΕ πρέπει να εξασφαλίζονται από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη.

3.12. Η ΕΟΚΕ προτείνει την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού συμβουλευτικού οργάνου, με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, το οποίο θα επιλέγεται βάσει διαφανών κριτηρίων για την παρακολούθηση της συλλογής δεδομένων και για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη χρήση των δεδομένων και τις στρατηγικές αλλαγές στις απαιτήσεις δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικές προκλήσεις και τη δυναμική της ζήτησης των δεδομένων.

3.13. Η ΕΟΚΕ προτείνει επίσης να ενσωματωθούν στο ΔΔΒΓΕ δεδομένα σχετικά με τις γεωργικές πρακτικές, πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τη διαχείριση της γης, την προστασία των φυτών, τη λίπανση των φυτών, την υγεία και την καλή μεταχείριση των ζώων. Οι βέλτιστες γεωργικές πρακτικές πρέπει να συλλέγονται και να διαδίδονται ως αποτέλεσμα του ΔΔΒΓΕ, ιδίως στον περιβαλλοντικό και κοινωνικό τομέα (κατάρτιση, πρότυπα εργαλεία, ορθές πρακτικές, ανταλλαγές μεταξύ συμβούλων κ.λπ.).

3.14. Τα δεδομένα σχετικά με την κλιματική αλλαγή, την ποιότητα του εδάφους και την παγίδευση του άνθρακα, τη χρήση των φυτοφαρμάκων, την ποιότητα του νερού και του αέρα, την ενέργεια και τη βιοποικιλότητα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως περιβαλλοντικά δεδομένα και να συλλέγονται από τους γεωργούς ή από άλλα μέσα, τα οποία είναι διαλειτουργικά με το ΔΔΒΓΕ.

3.15. Οι συνθήκες εργασίας, τα είδη συμβάσεων, η υγεία και η ασφάλεια (ύπαρξη σχεδίου υγείας και ασφάλειας σε επίπεδο εκμετάλλευσης, αριθμός ατυχημάτων συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων), η σχέση κοινωνικής αρεσιμότητας με την κοινή γεωργική πολιτική, ο αριθμός των αυτοαπασχολούμενων, ο αριθμός των προσωρινών/εποχιακών εργαζομένων, οι δεξιότητες και οι μισθοί θα πρέπει να θεωρούνται ως κοινωνικά δεδομένα και να συλλέγονται από τους γεωργούς ή από άλλα μέσα που θα είναι διαλειτουργικά με το ΔΔΒΓΕ. Πρέπει επίσης να υπάρχει διαρκής μέριμνα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα που συλλέγονται χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη των ΣΒΑ.

3.16. Η ΕΟΚΕ προτείνει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις γυναίκες και τους νέους ως κεντρικό σημείο εστίασης για το μέλλον της αγροτικής ανάπτυξης. Η διευκόλυνση της πρόσβασης σε ευκαιρίες, σταθερές συμβάσεις εργασίας, προσαρμοσμένες δημόσιες υπηρεσίες και υψηλή ποιότητα ζωής αποτελούν πτυχές που μπορούν να υποκινηθούν έμμεσα από το ΔΔΒΓΕ. Ακόμα, πρέπει να δοθεί ειδική προσοχή στα δεδομένα εκμεταλλεύσεων με διεθνή δραστηριότητα, καθώς η οργάνωση των εκμεταλλεύσεων γίνεται ολοένα πιο σύνθετη και ορισμένες έχουν ήδη παραγωγή εκτός της ΕΕ.

3.17. Όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας του ΔΔΒΓΕ, η ΕΟΚΕ εκφράζει ανησυχίες σχετικά με την προτεινόμενη εξουσία που δίνεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εγκρίνει σημαντικό αριθμό κατ' εξουσιοδότηση πράξεων (για παράδειγμα όσον αφορά τη διαχείριση δεδομένων, τον αριθμό αναγνώρισης εκμετάλλευσης, τη χρήση δεδομένων ή την πρόσβαση σε πρωτογενή δεδομένα και τη διαβίβαση αυτών). Αυτό θα πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό και μάλλον να πραγματοποιείται μέσω εκτελεστικών πράξεων.

4. Συμβολή του ΔΔΒΓΕ στη βελτίωση των περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών επιδόσεων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και στη διαφάνεια και τη δικαιοσύνη της αγροδιατροφικής αλυσίδας εφοδιασμού

4.1. Το ΔΔΒΓΕ θα μπορούσε να αποτελέσει ένα μέσο που θα συμβάλλει στη βελτίωση της διαχείρισης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης αποφάσεων για τη βελτίωση των επιδόσεων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (μεταξύ άλλων με την προώθηση της γεωργίας ακριβείας) μέσω της συλλογής και ανάλυσης δεδομένων για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, τα δε κράτη μέλη πρέπει να καθοδηγηθούν προς αυτήν την κατεύθυνση. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες που προκύπτουν από το ΔΔΒΓΕ θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη βελτιωμένη ενοποίηση των συνόλων δεδομένων, προκειμένου να παρέχονται τεκμηριωμένες συμβουλές για όλες τις διαστάσεις της βιωσιμότητας (οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική).

4.2. Τα δεδομένα που συλλέγονται σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης χρησιμοποιούνται εν μέρει για την αύξηση του δυναμικού και των βιώσιμων επιδόσεων της εκμετάλλευσης. Οι γεωργοί πρέπει να έχουν τον έλεγχο των δεδομένων τους και πρέπει να τους παρέχεται βοήθεια και ενημέρωση σχετικά με τη χρήση των δεδομένων τους, προκειμένου να εργάζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια, αποτελεσματικότητα και βιωσιμότητα με σκοπό την προώθηση των βιώσιμων γεωργικών πρακτικών. Τα δεδομένα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό για τον οποίο συλλέχθηκαν. Τα κράτη μέλη πρέπει να συμμετάσχουν δρόντως στο θέμα αυτό και η Επιτροπή πρέπει να διατυπώσει σαφείς συστάσεις και ανοικτές λύσεις λογισμικού προσαρμοσμένες στο οικοσύστημα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

4.3. Η ΕΟΚΕ προτείνει να αναπτυχθεί ένας κοινός χώρος δεδομένων με βάση ένα δημόσιο σήμα εμπιστοσύνης στα δεδομένα για τα αγροδιατροφικά προϊόντα στην ΕΕ για μια καλύτερη και αποτελεσματικότερη προσέγγιση των αλυσίδων εφοδιασμού. Πρέπει να καθοριστούν συγκεκριμένοι στόχοι σε κάθε κράτος μέλος. Η συνδιοκτησία δεδομένων, οι συνεταιρισμοί δεδομένων για τη γεωργία και η ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων για τη συλλογή δεδομένων απαιτούν ειδικούς χρηματοδοτικούς πόρους και ειδική στρατηγική.

4.4. Στον αγροδιατροφικό τομέα απουσιάζει η ανάπτυξη προτύπων και κοινής μεθοδολογίας για τη διασφάλιση της συγκρισιμότητας και της κοινής χρήσης των δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα με τη συμμετοχή των κρατών μελών, δεδομένου ότι ορισμένοι γεωργοί είναι υποχρεωμένοι να συλλέγουν δεδομένα προκειμένου να πωλούν τα προϊόντα τους σε εμπόρους λιανικής πώλησης.

4.5. Η ΕΟΚΕ προτείνει το ΔΔΒΓΕ να συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση ολόκληρου του οικοσυστήματος της εκμετάλλευσης και να είναι διαλειτουργικό με άλλες βάσεις δεδομένων που καλύπτουν δεδομένα σχετικά με την αλυσίδα εφοδιασμού ή να αναλύει από κοινού χωριστά σύνολα δεδομένων, προκειμένου να είναι σε θέση να παρακολουθεί την κατανομή της προστιθέμενης αξίας και να διασφαλίζει δίκαιη μεταχείριση για όλους τους παράγοντες της τροφικής αλυσίδας. Το ΔΔΒΓΕ πρέπει να παρέχει τους βασικούς κύριους δείκτες επιδόσεων που συνδέονται με τις επιδόσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αλλά συνδέονται επίσης με την περιφερειακή κατάσταση και την κατάσταση των προϊόντων.

4.6. Το ΔΔΒΓΕ πρέπει να συμβάλλει στην έξυπνη, καινοτόμο και βιώσιμη διαχείριση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στη βελτίωση της διαχείρισης και της παραγωγής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και στη σύνδεση με τις εξωγενείς μεταβλητές της γεωργικής παραγωγής (καιρός κ.λπ.). Οι γεωργοί και οι συνεταιρισμοί πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στα ερευνητικά έργα και τα κονδύλια της ΕΕ θα μπορούσαν να διατεθούν ειδικά για την ψηφιοποίηση του αγροδιατροφικού τομέα. Λόγω της ιδιαίτερης φύσης του τομέα, πρέπει να προκηρυχθεί ειδική πρόσκληση υποβολής προτάσεων με τη συμμετοχή των κρατών μελών.

5. Συμβολή του ΔΔΒΓΕ στην ψηφιοποίηση του τομέα της γεωργίας και του αγροδιατροφικού τομέα

5.1. Η εσωτερικευση των τεχνολογιών ΤΠ είναι μια αργή διαδικασία, δεδομένου ότι η γεωργία εξακολουθεί να είναι ένας από τους λιγότερο ψηφιοποιημένους τομείς και υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ χωρών, περιφερειών και γεωργικών εκμεταλλεύσεων στο πλαίσιο αυτό. Η ψηφιακή συμπεριληπτικότητα αποτελεί τεράστιο πρόβλημα στο οποίο πρέπει να επικεντρωθούμε προκειμένου να μειωθούν οι ανισότητες. Ένας πιο ψηφιοποιημένος αγροδιατροφικός τομέας θα συμβάλει στην αύξηση της διαφάνειας στην αλυσίδα εφοδιασμού και στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου κερδοσκοπίας στον τομέα των τροφίμων. Η ΕΟΚΕ προτείνει να τεθεί σε εφαρμογή ένα ειδικό ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την ψηφιοποίηση του αγροδιατροφικού τομέα με τη σύμπραξη της Επιτροπής, των κρατών μελών και της κοινωνίας των πολιτών. Η διευκόλυνση της πρόσβασης σε τεχνολογίες υλισμικού και λογισμικού για τα κράτη μέλη, και ιδίως για τους μικροκαλλιεργητές, θα πρέπει να καλύπτεται από ειδικά προγράμματα, δεδομένου ότι η ψηφιακή μετάβαση αποτελεί προτεραιότητα. Η ανανέωση των αδειών λογισμικού που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή και την ανταλλαγή δεδομένων πρέπει να καλύπτεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Στο πλαίσιο αυτό, μπορούν να χρησιμοποιηθούν κονδύλια της ΕΕ, ενώ η συμμετοχή των κρατών μελών αποτελεί σημαντικό παράγοντα.

5.2. Τα αυτόνομα και έξυπνα μηχανήματα ή αισθητήρες δημιουργούν δεδομένα που μπορούν να συμβάλουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης και να ενοποιήσουν τη διαχείριση δεδομένων σε επίπεδο αλυσίδας εφοδιασμού. Η διασυνδεσιμότητα και η διαλειτουργικότητα μεταξύ των παραγόντων της αλυσίδας εφοδιασμού σε συνδυασμό με τα γεωχωρικά δεδομένα αναμένεται να συμβάλουν στη διασφάλιση της σύνδεσης των μικρών γεωργών με την αγορά και στην ενοποίηση των αλυσίδων εφοδιασμού.

5.3. Η εδραίωση της ικανότητας συλλογής, ανταλλαγής, διαχείρισης και χρήσης δεδομένων σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, ιδίως για τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, είναι σημαντική για την καλύτερη ενσωμάτωση των γεωργών στις αλυσίδες εφοδιασμού και για την αύξηση της αποδοτικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Το κόστος αυτό πρέπει να καλυφθεί από την ΚΓΠ, ενώ ειδικά μέτρα πρέπει να ενσωματωθούν στα στρατηγικά σχέδια από τα κράτη μέλη. Η ελλιπής γνώση των μικρών γεωργών αναφορικά με τις ψηφιακές διαδικασίες πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο προσεκτικής διαχείρισης και να υπάρξει σαφής και συνεχής εστίαση στην αύξηση των ψηφιακών γνώσεων σε ολόκληρη την ΚΓΠ και σε άλλες σχετικές πολιτικές.

5.4. Η συλλογή κοινωνικών και περιβαλλοντικών δεδομένων δεν πρέπει να αποτελεί μεμονωμένη διαδικασία ή πρόσθετη δραστηριότητα, αλλά μάλλον συνεχή δραστηριότητα σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή το είδος, και τα κράτη μέλη πρέπει να στηρίζουν αυτήν τη συνεχή δραστηριότητα.

5.5. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η ζήτηση δεδομένων και ψηφιοποίησης στον αγροδιατροφικό τομέα θα μπορούσε να δημιουργήσει διακρίσεις ως προς τις τιμές και κερδοσκοπία στις αγορές βασικών προϊόντων. Η διαχείριση της συγκέντρωσης της αγοράς δεδομένων σε μικρό αριθμό εταιρειών πρέπει να γίνεται με τρόπο που να διασφαλίζει την κυριαρχία των δεδομένων. Επιπλέον, η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των παραγόντων της αλυσίδας εφοδιασμού πρέπει να πραγματοποιείται με δίκαιο, διαφανή και αμερόληπτο τρόπο, επιτρέποντας στο ΔΔΒΓΕ να συμβάλει στη δημιουργία μιας δικαιότερης αλυσίδας εφοδιασμού και στη μείωση των έμμεσων εκπομπών.

5.6. Πρέπει να δοθεί συνεχής έμφαση στη δημιουργία ενός πλαισίου για τη δημοκρατία των δεδομένων και την ισόρροπη διαπραγματευτική ισχύ όσον αφορά τα οφέλη για τα δεδομένα στους αγροδιατροφικούς τομείς. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέσπιση ταυτότητας για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και προτείνει να υπάρξει μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά την προστασία των δεδομένων, την ιδιοκτησία, την ευθύνη και τη φορητότητα στη γεωργία. Πρέπει να υπάρχει μέριμνα για τον δίκαιο επιμερισμό των οφελών των δεδομένων με βάση την αμοιβαιότητα μεταξύ των συνεισφερόντων και των φορέων συγκέντρωσης δεδομένων, παράλληλα με τη δυνατότητα εύκολης εύρεσης των δεδομένων του ΔΔΒΓΕ.

5.7. Απαιτούνται εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ανάδειξη της σημασίας των δεδομένων για τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ιδίως για τους μικροκαλλιεργητές, προκειμένου να εδραιωθεί η εμπιστοσύνη και να βελτιωθεί η κατανόηση της συμβολής των δεδομένων στη συνάφεια και την αποτελεσματικότητα των μελλοντικών δημόσιων πολιτικών. Οι παράγοντες των αλυσίδων εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων διατροφής πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ανοικτές πλατφόρμες δεδομένων, προκειμένου να διασφαλίζεται η συγκρισιμότητα και η διαφάνεια εντός των αλυσίδων εφοδιασμού προϊόντων. Το ΔΔΒΓΕ θα μπορούσε να παρακινήσει τους γεωργούς να χρησιμοποιούν ψηφιακές πλατφόρμες προκειμένου να ενταχθούν ευκολότερα στις αλυσίδες εφοδιασμού και να μεταφέρουν βέλτιστες πρακτικές.

5.8. Ο ψηφιακός γραμματισμός πρέπει να παρέχεται συνεχώς, ιδίως σε μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και γεωργούς μεγαλύτερης ηλικίας, παράλληλα με προγράμματα κατάρτισης για τους φορείς συλλογής δεδομένων. Η κατάρτιση, οι πρακτικές και οι εκστρατείες στον τομέα της κυβερνοασφάλειας πρέπει να είναι διαρκείς. Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε στον τομέα της ψηφιοποίησης και των δεδομένων, απαιτούνται πιο φιλικά προς τον χρήστη συστήματα. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί η ευρυζωνική κάλυψη και η ψηφιοποίηση ως προϋπόθεση για τη γεωργία ακριβείας και τη ρομποτική, καθώς και να υποστηριχθούν οι επενδύσεις σε βιώσιμες τεχνικές. Πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο της σαφούς σύνδεσης μεταξύ του ΔΔΒΓΕ και του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη», αλλά και με το Ταμείο Ευρυζωνικών Δικτύων «Συνδέοντας την Ευρώπη».

Βρυξέλλες, 26 Οκτωβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG
